

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Årsmødet 1992	side 3
Kronik: Genbrug - en genopdagelse	side 9
Verden rundt	side 11
Grevensvænge	side 12
Slaget ved Lundby	side 16

Tidsskrift for
 Dansk Slægtsgaardsforening
 Juni - Juli 1992

Nr. 298 - 50. årgang

Årsmødet i Himmerland fik en festlig indledning med besøget på Randrup Hovedgård. Her er de omkring 300 medlemmer ved at gøre deres entre i hovedbygningen.

SLÆGTSGÅRDEN
 LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

Kasserer og sekretær:

Inger M. Hansen, Bjerggårdsvænget 9, 2840 Holte,
tlf. 42 80 25 37 (efter 17). Træffes bedst tirsdag. Postgiro nr. 8 08 31 42

Ejendomskonsulent:

Anders Frederiksen, Søndertoften 17, 9500 Hobro
tlf. 98 51 10 25

Slægtsgaardsarkivet:

»Klostergaarden«, Ole Hansensvej 3, 4100 Ringsted,
tlf. 53 61 25 35 (onsdag 11-15 og evt. efter aftale)

Arkivar Else-Margrethe Ransy, Udbygade 19, 1, 2200 København N.,
tlf. 35 37 73 22 kl. 18-21 (fortrinsvis folketællinger)

Genealog Bo Johansen, St. Strandstræde 4, 1, 1255 København K.,
tlf. 33 11 67 20 efter kl. 18 (fortrinsvis gård- og slægtsundersøgelser)

Hovedbestyrelsen:

Formand: Gårdejer Carl Martin Christensen, »Kaaregaard«, Badstrupvej 39,
Badstrup, 5485 Skamby, tlf. 64 85 11 74

Næstformand: Gårdejer Peder Møller Frifelt, »Lindegård«, Tyndkærvej 7,
6823 Ansager, tlf. 75 24 30 87
(Formand: Bladudvalget)

Gårdejer Vagn Mathiasen, »Solgaard«, Toeltvej 4, Langerød,
3480 Fredensborg, tlf. 42 19 38 37

(Formand: Arkivudvalget og Nordsjællandskredsen)

(Ørnnævnte tre udgør hovedbestyrelsens forretningsudvalg)

Gårdejer Poul Ancher Hansen, »Stensebygaard«, Stensebyvej 23,
3730 Nexø, tlf. 56 48 84 60

(Formand: Bornholms Amt)

Gårdejer fhv. borgmester Verner Larsen, »Biltrisminde«, Åbovej 17, Herlufille,
4160 Herlufmagle, tlf. 53 75 11 61

Gårdejer Arne Højland, Bakkedraget 3,

4270 Høng, tlf. 53 55 28 41

(Formand: Vestsjællands Amt)

Gårdejer Meta Larsen, »Skovvang«, Præstøvej 107,

4640 Fakse, tlf. 53 82 51 45

(Formand: Sjælland-Syd)

Proprietær Jens Peder Skov Jensen, »Hobygården«, Hobyvej 37,

4983 Danneberg, tlf. 53 94 41 63

(Formand: Lolland-Falster aft.)

Gårdejer Hans Peder Madsen, »Mariesminde«, Røjrupvej 41,

5550 Langeskov, tlf. 65 97 23 21

(Formand: Fynskredsen)

Gårdejer Elise Jensen, »Højtoftgård«, Gammelby 40,

6100 Haderslev, tlf. 74 56 63 16

(Formand: Haderslevkredsen)

Gårdejer Torp Friis Møller, Aarslevvej 4, Aarslev,

6230 Rødekro, tlf. 74 66 66 97

(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Gårdejer Carl P. Jensen, Vadgård, Vadgårdsvej 25,

6830 Nr. Nebel, tlf. 75 28 81 14

(Formand: Ribe Amt)

Gårdejer Knud Raunkjær, Magnolievej 114,

6880 Tarm, tlf. 97 37 30 08

Gårdejer Mads Andersen, Skårupvej 4, Hanning

6900 Skjern, tlf. 97 36 20 74

(Formand: Ringkøbing Amt)

Gårdejer Holger Buch Juul, Ribevej 13, Ødsted,

7100 Vejle, tlf. 75 86 50 21

(Formand: Vejle Amt)

Gårdejer Anders Knudsen Pedersen, »Kjærsgård«, Skadholsvej 5,

Gjerbøl, 7732 Snedsted, tlf. 97 93 42 71

Gårdejer Jens Kr. Nielsen, Toftegård, Vrouevej 15, Vroue,

7800 Skive, tlf. 97 54 70 31

(Formand: Midtjysk kreds)

Gårdejer Henry Slemming, »Ryttergaarden«, Hammelevvej 23, Hammelev,

8500 Grenå, tlf. 86 32 01 99

(Formand: Århus Amt)

Gårdejer A.C. Winther Hansen, »Trillbakkegård«, Korsbjergvej 3 b, Grydsted,

9240 Nibe, tlf. 98 35 16 03

(Formand: Himmerlandskredsen)

Gårdejer Esben Saksager, »Saksager«, Saksagervej 190,

9760 Vrå, tlf. 98 98 80 16

(Formand: Vendsysselkredsen)

Gårdejer Ingrid Houbak, »Gedemaalgaard«, Sakstrupvej 32, Bjergby,

9800 Hjørring, tlf. 98 97 10 36

Hvad nu?

Du pusling land som hygger dig i smug, mens hele verden brønder om din vugge . . .

Det er verslinie der faldt mig i munden onsdag den 3. juni om morgenen, da jeg havde sovet på resultatet af folkeafstemningen. Jeg plejer at ryste problemerne af mig, men jeg er virkelig urolig for udviklingen i Danmark i de kommende år.

Jeg respekterer selvfølgelig vælgerens dom, men det skal ikke afholde mig fra at være forundret over den dom, der er afsagt. Når 5/6 af folketinget stemmer for et lovforslag, og 50% af vælgerne siger nej, så må det få det politiske system til at trække vejret dybt, og overveje hvorfor der er den store forskel mellem politikere og vælgere i holdningsprægede spørgsmål.

Vi har netop nu fået så megen orden i økonomien, at vi ville være et attraktivt investeringsland for kommende industri, men jeg frygter, at denne udvikling nu vil gå os forbi.

De kommende måneder vil vise, hvad der sker i det øvrige Europa, og jeg skal ikke her dagen efter afgørelsen gøre mig til spåmand, men jeg har behov for at få luft for min forbløffelse.

Alt dette skal ikke overskygge min glæde over forløbet af vort årsmøde i den forløbne weekend.

Herfra skal der lyde en stor tak til vore værter i Himmerland, for et godt arrangement i det skønneste vejr der tænkes kan, med en dejlig tur rundt i denne skønne egn.

Jeg glæder mig over et stort fremmøde blandt vore medlemmer fra nær og fjern, og jeg tror at alle deler min glæde over et vellykket møde.

Vi mødes igen i Slagelse i 1993.

På gensyn

Carl Martin Christensen

Årsmødet 1992

Årsmødet er nu vel overstået og på kredsbestyrelsens vegne vil jeg her takke alle medlemmer, der har sluttet op om arrangementet; fremmødet var over al forventning. Vi var klar over, at hele arrangementet med udflugten var presset, men det lykkedes os at gennemføre det uden større forsinkelser.

Kredsbestyrelsen var meget glad for den store gæstfrihed, vi mødte vedr. gårdbesøgene hos fam. Hjort »Randrup«, fam. Schimmelmann »Lindborg« og fam. Kjeldsen »Lerckenfeldt«.

I håb om vi alle mødes på Vestsjælland ved næste årsmøde i 1993, sendes venlige hilsner på kredsens vegne

A. C. Winther Hansen

60 års fødselsdagen

Ejendomskonsulent Anders Frederiksen rundede den 10. juni de tres.

Til receptionen på Landbohuset i Hobro mødte landsformanden Carl Martin Christensen og kredsformanden A. C. Winther Hansen, for på Dansk Slægtsgårdsforenings vegne at ønske tillykke og overbringe vor gave, som flaskede sig!

Tillykke.

OGN

Redaktion:

Ole G. Nielsen, Lundforlundvej 8, 4200 Slagelse,
tlf. 53 58 40 16

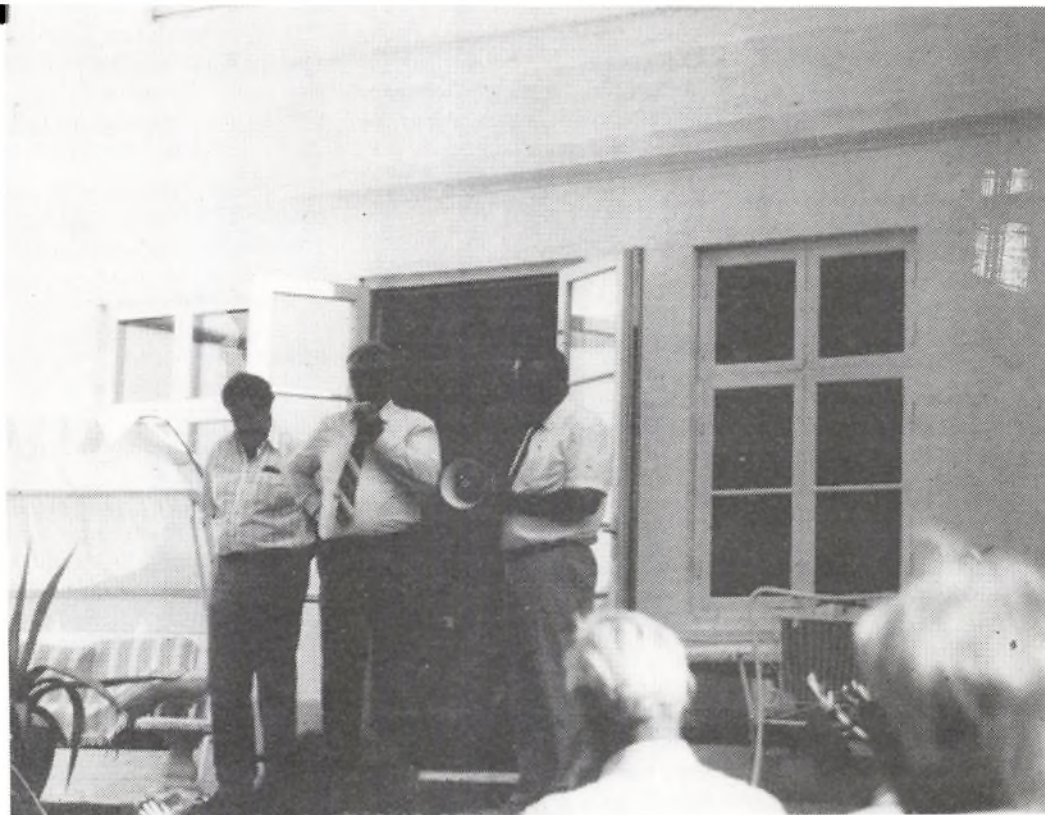
Nr. 299 udkommer omkring 20. august. Stof til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 20. juli

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: ROSTED BOGTRYK/OFFSET, 4200 Slagelse, tlf. 53 54 52 65

Festdage i Himmerland

Da årsmødet begyndte.
Godsejer N. Hjorth til Randrup fortæller om godsets drift.
Tv. ses landsformanden og th. formanden for den arrangerende kreds A. C. Winther Hansen, som fik megen ære af hele arrangementet.

Årsmødet 1992

Kredsformanden A. C. Winther Hansen sagde i sin velkomst til årsmødet, at der var to gode grunde til at afholde årsmødet netop i Rebild, dels hotellet dels naturen.

Da de dejlige bakker blev købt måtte det være i den samme ånd, som Dansk Slægtsgårdsforening bygger på. Et sted, hvor vi er kommet fra, et sted vi hører til og et sted at vende tilbage til.

Det har mange tusinde dansk-amerikanere gjort i snart 80 år. Det kan vi ikke fortænke dem i.

Om Himmerland sagde kredsformanden også, at det var et stykke gammelt Danmark, som vi kan være stolte af.

Da landsformanden atter fik ordet valgtes Vagn Refsgaard Olsen, formand for Hobro og Omegns landboforening, til dirigent. **Formandens beretning** er gengivet i sin helhed side 4.

Formanden for **arkivudvalget** - Vagn Mathiasen - kunne i sin beretning se tilbage på 6 års godt samarbejde med Ringsted Landbrugsmuseum.

Arkivet fungerer og medarbejderne gør deres bedste.

Arkivar Else-Margrethe Ransy fortalte, at der havde været 85 besøg på arkivet, heraf var en del gæster i forbindelse med 2 aftenbesøg og 1 søndagsbesøg. Der er udarbejdet 31 folketællingsundersøgelser.

Bo Johansen kunne supplerende meddele, at han havde lavet 3 gårdundersøgelser og 12 slægtsgårdsdiplomer.

Formanden for **bladudvalget** - Peder Møller Frifelt - opfordrede i sit indlæg medlemmerne til at sende indlæg til bladet. Vi er altid åbne for forslag og idéer.

Fra **Jens og Anna Jensens fond** orienterede landsformanden Carl Martin Christensen. Han omtalte såvel lånevirkigheden, der efterhånden ikke slår til ved køb af gårde til moderne priser, men også rejselegaterne til unge landmænds ophold i udlandet.

Der blev i 1991 uddelt 70.000 kr. i portioner af 5.000 og 10.000 kroner.

I forbindelse med drøftelsen af beretningerne foreslog Niels Høeg Hørning, bestyrelsesmedlem i Århus Amtskreds, at man tegnede et medlemsskab til støtteforeningen for Dansk Landbrugsmuseum på Gl. Estrup.

Niels Høeg Hørning fik også stillet spørgsmålet: Hvilket erhvervspolitisk sigte har Dansk Slægtsgårdsforening.

Landsformanden støttede interessen for Landbrugsmuseet på Gl. Estrup, og fremhævede, at Slægtsgårdsforeningen ikke var en konkurrent til landboforeningerne, men et kulturelt supplement.

Regnskabet blev godkendt uden bemærkninger.

På valg til hovedbestyrelsen var: Peder Møller Frifelt, Ølgod; Knud Ravnkjær, Tarm og Ingrid Houbak, Hjørring, og de blev alle genvalgt.

Til suppleanter for de 6 årsmødevalgte hovedbestyrelsesmedlemmer valgtes: Niels Høeg Hørning, Rødagergård, Ørsted; Else Christa Nielsen, Skrumsagergård, Hemmet og Karen Margrethe Christoffersen, Elmgård, Middelfart.

Til revisorer genvalgtes revisor Peter Schou Andersen, Hillerød og gårdejer Vagn Mathiasen, Solgaard, Langerød.

Årsmødet sluttede med at tage mod indbydelsen fra Vestsjællandskredsen om at afholde årsmødet 19.-20. maj 1993 på Liselund ved Slagelse.

Årsmødet 1994 vil blive afholdt på Fyn.

Derefter kunne landsformanden takke dirigenten for en velafviklet generalforsamling.

Formandens bererretning

Jeg plejer i mine beretninger til Slægtsgårdsforeningens årsmøde at udtrykke optimisme i al almindelighed, og det gør jeg, fordi jeg er optimist af natur. Det er der iøvrigt også god behov for, når man vælger et erhverv som landbruget, og så iøvrigt beskæftiger sig med politik i en meget stor del af sin fritid.

Når jeg nævner det indledningsvis, er det på baggrund af folkeafstemningen den 2. juni. Vi har har oplevet et forår med en lang række meningsmålinger, der har vist en stor skepsis i den danske befolkning, over for den unionsaftale vi skal stemme om.

Jeg bliver nødt til at sige, at det nok i nogen udstrækning er politikernes egen skyld, forstået på den måde, at man nok har forventet, at når der for første gang i vigtige EF spørgsmål er et meget stort flertal i folketinget, der er enige om betingelserne, ville det vel være en formssag, at overbevise befolkningen om at de skulle stemme ja. Og vi skal jo stemme ja.

Jeg har tidligere givet udtryk for, at jeg fandt overskriften på aftalen for misvisende, idet det vi skal stemme om intet har at gøre med en union, i hvert fald ikke det jeg forstår ved en union. Jeg må vel desværre konstatere, at det er en af anstødsstenene i befolkningen, og når dertil kommer, at hele traktaten er så stor og indviklet at det kræver embedsexamen at forstå den, ja, så skal det give problemer.

Jeg har i den forløbne tid deltaget i en række møder, og har derfor været nødsaget til at sætte mig ind i en stor del af stoffet, og jeg må konstatere, at jo mere man læser på lektien, jo mere forstår man, og jo lettere er det at sige ja.

Vi kan alle finde punkter i traktaten der er os imod, men det er problematisk, hvis man graver sig ned i detaljer, og derfor glemmer det overordnede.

Jeg er fortsat optimist, og jeg er sikker på, at vi får det rigtige resultat, og jeg håber at denne forsamling vil gøre deres indsats.

Jeg beder om forståelse for, at jeg har indledt min beretning med dette emne, for uanset, at det i princippet er slægtsgårdsforeningen uvedkommende, så mener jeg at emnet er meget relevant for vore medlemmer.

Vi har nu set, at EF's landbrugsministre har indgået et forlig, og dette forlig får vide konsekvenser for dansk landbrug, og ikke mindst det planteproducerende landbrug vil få nogle meget barske vilkår i de kommende år.

Man opererer nu med en hektar-støtte på 2100 kr. ha, og til gengæld herfor en reduktion af kornprisen på 27% over en kort årrække, foruden et braklægningskrav på 15% for alle brug over 20 ha. Der kan være sund fornuft i, at der skal være en minimumsgrænse for braklægning, men det virker besynderligt, at man her tager større hensyn til fritidslandbrug, end man gør til det professionelle landbrug.

Hvad bliver de økonomiske konsekvenser af dette forlig? Jeg har prøvet at regne økonomien ud i min egen bedrift, og når frem til følgende resultat: En mindre indtægt på ca. 1500 kr. pr. ha på baggrund af udbyttet i '91.

Hvilke muligheder har vi så for at kompensere for denne indtægtsnedgang. Den jord der udtages af kornproduktionen, kan anvendes til såkaldt nonfood produktion, men det kræver en ganske god fantasi, at forestille sig, at en stor del af disse 15% skal kunne anvendes til alternative afgrøder, uden at det får uoverskuelige konsekvenser for økonomien i disse produktioner.

Juletræsproduktionen, der i de senere år har været attraktiv for mange, vil næppe kunne bære den udvidelse, der her kan komme på tale.

Jeg håber, at dansk landbrug nu vil stå sammen i en henvendelse til det danske folketing med et krav om at ejendomsskatterne på produktionsjord nu fjernes. De er i bund og grund urimelige og konkurrenceforvridende, og nu må de væk.

Generelt om aftalen er at sige, at det kunne have været meget værre, men det er en ringe trøst.

Dette må på meget kort sigt betyde, at prisen på landbrugsjord må falde drastisk, men det er jo kun til glæde for dem, der skal starte op, men hvis det betyder at de kommende generationer får nogle rimelige arbejdsvilkår, ja, så må vi vel trods alt sige, at der er håb for fremtiden.

Der er igen forløbet et år, og alting er ved det gamle i Dansk Slægtsgårdsforening. Vi har fortsat 15 lokalforeninger, og de arbejder alle godt og effektivt med de arrangementer, der nu kan stables på benene i de enkelte egne, og vi kan glæde os over, at vore medlemmer er villige til at møde, når der kaldes.

Det giver glæde ved organisationsarbejde, når det man laver lykkes.

Jeg ser ingen grund til for øjeblikket at ændre på foreningens struktur. Den opdeling blandt lokalkredse, vi kender nu, lever efter min vurdering op til de krav om aktiviteter vore medlemmer kunne have.

Det forløbne år, som var vort jubilæumsår, har givet en lille tilbagegang i medlemstal, og vi har jo en aldersfordeling blandt vore medlemmer, hvor den naturlige afgang vil kunne mærkes.

Der er til stadighed behov for at vi skaffer os nye medlemmer, og her kan vore aktive medlemmer i høj grad være medvirken- de. Det håber jeg så, at I vil.

Formændene for arkivudvalg og bladudvalg vil senere berette om de glæder og sorger, der er forbundet med dette arbejde, så det skal jeg lade ligge, men jeg vil så gerne gøre lidt ud af vort samarbejde med konsulent Anders Frederiksen, omkring ejendomsformidlingen. Jeg var i går til møde i Hobro, sammen med udvalget for ejendomsformidling under landbrugscentret her. Jeg glæder mig over, at vore medlemmer har benyttet Anders Frederiksen så meget, at der nu er salærindtægter fra vore medlemmer på omkring 100.000 kr. Vi kan endnu engang konstatere, at det samarbejde, der her er indledt, har udfyldt et behov for vore medlemmer, og jeg vil gerne her bringe en tak til Anders Frederiksen for din indsats, men også en tak til udvalgsformanden, dirigenten, for den imødekommenhed vi har mødt hos jer i Hobro.

Jeg har tidligere efterlyst egnsprægede sange, og jeg har fået en ganske stor bunke. Jeg har nu haft en der er klogere end mig, til at se på stakken, og på den baggrund tror jeg nu, at jeg kan konstatere, at der er stof til at udgive en slægtsgårdssangbog, med den form og indhold som jeg tidligere har skitseret.

Jeg glæder mig til, på et tidspunkt, at præsentere dette værk for vore medlemmer, så også i denne sag kommer min optimisme til udtryk.

Et år er gået uden de store udsving, men netop i Dansk Slægtsgårdsforening, er det et tegn på stabilitet og ro i det organisationsarbejde, der er vor dagligdag. Her fra årsmødet skal der lyde en tak til vore medlemmer for tilslutningen, uden den ingen foreningen, men en særlig stor tak til alle vore lokalbestyrelser, for den idealisme og idérigdom der lægges for dagen. Jeg kan se af de mange arrangementer, der finder sted, at det er en skøn blanding af velkendte aktiviteter og nye spændende arrangementer, der er med til at gøre foreningen til en levende og aktiv forening. Tak for det.

En tak til medarbejdere på arkiv, blad og administration, for den beredvillighed, hvormed I påtager jer at løse hovedbestyrelsens påfund på.

Jeg vil endnu engang understrege, at det er vigtigt for en forening som vor, at der er mennesker, der er parat til at stille deres evner på diverse felter til rådighed for et sådan arbejde.

Til slut en stor tak til hovedbestyrelsen for det gode samarbejde i det forløbne år. Vi er forskellige i mangt og meget, og det kan give plads til meningsudvekslinger, men altid på en sober måde, og altid for at opnå det bedste for vor forening.

Ingen udvikling uden landmænd

Festtalen blev holdt af formanden for Ålborg Amts Landboforening – gårdejer Niels Busk, Haldagergård, og han sagde bl. a.:

Landmandsfamilien og landbruget indgår i alle historiske forløb og beskrivelser som en gruppe mennesker med specielle karakteregenskaber og med en særlig livsform. En samfundsgruppe med en stolt historie.

De danske landmænd er i alle historiske overleveringer beskrevet som frie og selvbevidste.

Men spørger man idag forskellige danske landmænd om de føler sig frie, vil svaret være ja, men efterfulgt af en forklaring om, at være i spændetroje af regler, statistikker og terminsydelser. Han vil også fortælle, at han er uden indflydelse på udviklingen, som iøvrigt går stik imod hans ønsker.

På en gang er han tilhænger af »de liberale kræfters frie spil«, men føler samtidig, at disse kræfter dagligt koncentrerer sig om at genere ham mest muligt.

Han vil glemme at fortælle, at til møde i landbo- og husmandsforeninger, slagterier og mejerier kun møder 10% frem.

Lad mig kort beskrive landmandens situation fra slutningen af 1700-tallet.

Da var Danmarks jord fordelt på ca. 800 storgodser. Mindre end 100 store godsejere ejede over halvdelen af Danmarks jord. Ved planlagte giftemål mellem slægter, var ejerforholdet endnu mere centrale end før nævnt.

Godserne kunne kræve fæstepligt og hoveri af landmændene. Dette medførte, at kun nogle få havde held til at slippe ud af landbruget.

På dette tidspunkt opstod begrebet: »Kan du ikke blive andet, kan du blive landmand!«. Stavnsbåndets ophævelse i 1788 betød, at landmændene fik ordentlige arbejdsvilkår. De blev motiverede, produktionen steg. Selvejet blev udviklet.

Da de store landboreformer blev gennemført omkring 1800 var 60% af jorden selveje. Det blev starten på en periode, hvor danske landmandsfamilier igennem generationer blev bærer af en kultur, der forplantede sig til resten af befolkningen.

Omkring 1850 opstod de første fabrikker, der fremstillede landbrugsmaskiner. Industrialiseringen var igang. Den bedste arbejdskraft vandrede til byerne. De første landboforeninger blev dannet omkring 1840, hvorimod de første husmandsforeninger først kom 50 år senere.

Både de store landbrug og staten ønskede de mindre husmandsbrug, men ud fra forskellige motiver, for staten betød de mange små brug en social ordening. For de store landbrug var de en god arbejdsreserve.

Selv ønskede husmændene selvstændighed.

Kampen for familiebruget blev startet samtidig med Dalgas pløjede heden, så den kunne opdyrkes og beplantes med skov.

I 1930'erne kom den store landbrugskrise med mange tvangsauktioner. Efter anden verdenskrigs afslutning kom der gang i landbruget igen. I 1950'erne stod det klart, at de mindre enheder ikke ville klare sig på sigt. 1960'erne blev dårlige indtjeningsmæssigt, så det var et nedslidt landbrug, der i 1972 blev medlem af EF.

Efter medlemsskabet kom der til gengæld en hektisk opløbsstring og vækst, hvis bagside var nogle voldsomme årlige inflationsstigninger. Vi fik i landbruget startet en vækst, som hele samfundet var interesseret i for at få en højere velstand.

Samtidig er antallet af landbrug faldet stærkt.

Antallet af kvæg- og svinebesætninger er halveret, men de der er tilbage er større.

Den enorme produktionsstigning på 20 år ses bedst i høstudbyttet. Det er steget fra 47 til 72 hektokilo pr. hektar.

Produktionsværdien er i samme periode steget fra 21 til 70 milliarder kroner, hvoraf der eksporteres for 45 milliarder kroner.

Samtidig har prisen eller risicovilligheden pådraget landbruget en gæld, der er gået fra 20 til 120 milliarder kr. 54% af overskuddet går til rentebetaling.

I samme periode er lønudviklingen i resten af samfundet steget med 400%. Hele strukturtilpasningen er blevet tilført det øvrige samfund, der idag oplever de laveste fødevarerpriser nogensinde, målt i forhold til en timeløn.

Der findes i dag mange familier, der bruger flere penge til biludgifter end til fødevarer.

Her i 1992 er tendensen specialiserede brug og sammenlægning til store enheder, til korndyrkning og tilskud til produktionsophør.

Familiebruget – som begreb – diskuteres ikke meget, selvom stort set alle landbrug drives som familiebrug. Landmænd imellem tales næsten udelukkende økonomisprog. Vi bevæger os hastigt væk fra højskolen, som var ryggraden i den stærke landbo-kultur, og ind i udelukkende profitøkonomiske vilkår. Vi skal passe på, at én generation ikke sætter hele denne kulturelle arv over styr.

Vi skal have fremmed kapital i landbruget, men balancen skal bevares, ellers er det farvel til den fri landmand. Så bliver han driftleder eller finere – direktør, så skal han kun koncentrere sig om at opnå fine tal.

Det danske landbrug var i slutningen af 1700-tallet bæredygtigt med 800 storgodser. Historien gentager sig og afslører en stadig vekslen mellem sammenlægning, udstykning og mageskifte.

Tilsyneladende er denne rytme uafvendelig og nødvendig for aktiviteten på landet.

Uanset at alle efterhånden kender den historiske rytme, kan der erfaringsmæssigt ikke gøres noget for at undgå den.

Landbrugserhvervet har altid været et lykkehjul med tabere og vindere. Taberne mister alt, mens vinderne går videre til næste omgang med chance for større gevinst.

I dag har vi i de danske landbrugsorganisationer et byrdefuldt ansvar for at den rådgivning, der er fremadrettet bliver rigtig, set i et historisk lys.

Tanken om, at vi her i Danmark er på vej til 800 storgodser som i 1700-tallet, giver kuldegysninger.

Udviklingen i landområderne er nøglen til fremtiden for vort samfund. Der vil ikke være nogen udvikling uden landmænd. Det er også i det lys, den nylig vedtagne landbrugspolitik skal ses. Det er smertefuldt og urimeligt, når vi skal rammes på indtægten. Hvis vi ikke ville se EF's 9 millioner landmænd nedskåret til 1/3 – 3 millioner – om 20 år, var det nødvendigt med en omlægning.

Vi danske landmænd rammes hårdt, men det er ikke EF's skyld, men interne danske særbyrder og høje gældsbelastninger.

Vi skal nok finde veje til at klare fremtiden, sådan som danske landmænd altid har kunnet i omskiftninger. Dansk Slægtsgårdsforening er på mange måder det forum, der skal forvalte og overleve arven til næste generation. Fremmødet her i dag vidner om, det er lykkedes til nu, men giver også tilsagn om fortsat at ville værne om det vigtigste i dansk landbrug – slægtsgårde. Det kan kun ske ved tilpasning til tiden, og sammen med andre. Først og fremmest her i Danmark, men også i et Europa, som vi danskere bør styrke. Vi styrker samtidig os selv og vor tro på fremtiden.

Lad mig slutte med at ønske Dansk Slægtsgårdsforening tillykke med dagen og lykke i fremtiden.

Udflugterne

Formiddagskaffe i Randrups park. Der var heldigvis god tid til at hilse på hinanden. I baggrunden »den italienske fløj«, en klassicistisk bygning fra 1840.

Himmerlandskredsen havde tilrettelagt et spændende program for deltagerne i årsmødet den 30. maj på Hotel Rebild Bakker.

Lørdag formiddag samledes omkring 300 medlemmer på herregården Randrup, hvor familien Hjorth tog imod.

I parken havde værterne arrangeret formiddagskaffe med rundstykker, og efter at have nydt serveringen, udnyttet tiden til at hilse på alle dem man kender, og set sig om i parken, kaldte landsformanden til samling, bød velkommen og derefter fortalte godsejer Niels Hjorth om Randrups historie og drift samt om slægten.

Fra parken gik vi til borggården, hvor frk. Elizabeth Hjorth fortalte om bygningernes historie.

Trods det talrige fremmøde lykkedes det alle at komme gennem hovedbygningen, og beundre det hjem, som er rammen om familien.

Besøget på Randrup sluttede med et kikk i avlsgården.

Landbruget er ren planteavl. Randrups 320 tdr. land ager/eng samt 150 tdr. land forpagtet jord er i 1992 tilsået med følgende afgrøder: hvede 200 tdr. land, ærter 65 tdr. land, rug 45 tdr. land, byg med frøgræsudlæg 15 tdr. land, industrikartofler 65 tdr. land og spisekartofler 30 tdr. land.

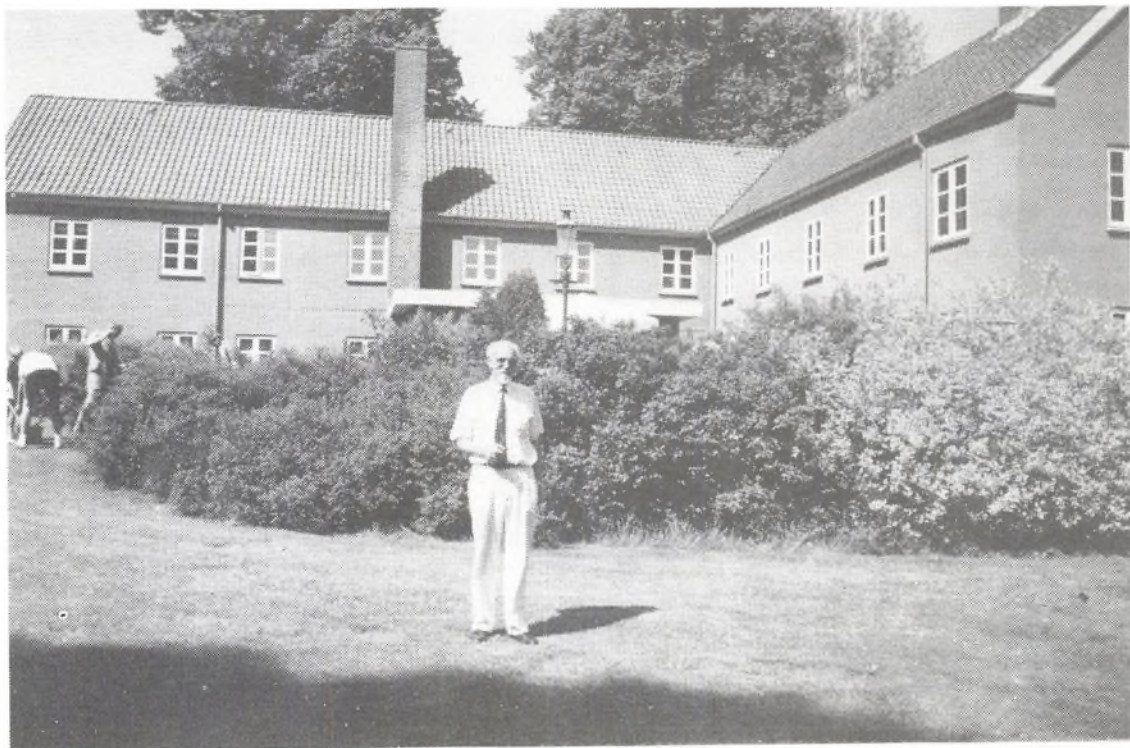
Endvidere hører der 50 tdr. land skov til Randrup, som er en blanding af løv- og nåletræer samt juletræer.

Godsejer Niels Hjorth overtog i 1990 Randrup til sønnen kap-

Randrup. Vestfløjen er opført o. 1550, mens tårn og karnapper er lidt yngre. Oprindelig var vestfløjen i bindingsværk, men midt i 1700-tallet blev facaden grundmur. Til parken er fløjen stadig i bindingsværk.

Godsejer Carl Heinrich lensgreve Schimmelmann har valgt at bebo den tidligere forpagterbolig, en bygning opført i 1903, der rummer en mere tidssvarende bolig, end det store renaissanceslot. Indtil dette forår var bygningen hvidkalket.

tajn Jens Hjorth, mens broderen Christian Hjorth fik gården Ulvedal, som Niels Hjorth havde erhvervet i 1985. Ulvedal har i generationer tilhørt en anden gren af slægten.

Ulvedals 300 tdr. land ager er tilsået med 60 tdr. land Haven hvede (fremavl), 110 tdr. land hvede, 80 tdr. land vinterraps, 10 tdr. land rug og 40 tdr. land ærter.

Efter denne strålende indledning samledes man til frokost på hotellet, og derefter var man klar til årsmødet. (Mødereferat side 3.)

Efter årsmødet og kaffen var der 30 min. underholdning ved Rebild Spillemandsmuseum, der mødte med 14 musikere og 4 folkedansere, som under ledelse af museets leder N. J. Østergård-Petersen, demonstrerede Rebildtraditionerne i folkemusik og -dans.

Dette musikalske indslag var optakten til besøg på Spillemandsmuseet, der kun ligger få meter fra hotellet. Der var også mulighed for at besøge Lincoln hytten, med museet for udvandrere samt gå en tur i bakkerne.

Ved spillemandsmuseet er der i nyere tid rejst en bystævne, og her kan man følge gårdsnavnene og tænke på Anders Frederiksen's artikel om slægten Bundgaard i nr. 295.

Aftenfesten bød på festtale af formanden for Ålborg Amts Landboforening Niels Busk, og talen er gengivet side

Lars Palle spillede, og det blev en dejlig aften uden for mange indslag, så man også kunne få tid til at nyde samværet med vennerne fra hele landet.

Søndagen indledtes med morgensang i Gunderup kirke. Derefter fortalte provst Jørgen Juul om kirken, inventaret og kir-

Foran Lindenberg Slots hovedør ses fra venstre lensgravinde Bente Schimmelmann, fru Esther Markersen, Rødby, lensgravinde Birthe Schimmelmann og hendes broder ingeniør Knud H. Markersen, Rødby.

Medlemmerne ankommer til Lerchenfeldt. De store avlsbygninger er af ældre dato, men rummer et moderne landbrug, bl. a. 70 jersykøer.

kegården, hvor der står en monument over faldne i slaget ved Lundby i 1864. (Se artiklen side 16.)

Næste stop gjaldt Lindenberg Slot, renaissanceborgen, der på mange områder står ret urørt. Den forrige lensgreve beboede slottet, men enken - Birgitte Schimmelmann - er flyttet til nordfløjen i det trefløjede bygningskompleks.

Det nuværende lensgrevepar Bente og Carl Heinrich Schimmelmann har valgt at indrette en mere moderne residens ved avlsgården.

Slottet var en storslået oplevelse. Selvom det kun benyttes til selskaber, så var det velholdt og virkede som et hjem.

Efter turen i parken kørte vi en lang, men smuk tur gennem Himmerlands mangeartede landskabsformer, og på Farsø Hotel ventede middagen, og turen sluttede på Lerchenfeld hovedgård, hos proprietær H. O. A. Kjeldsen, Landbrugsrådets præsident.

H. O. A. Kjeldsen var i Canada, for at varetage landbrugsinteresser, og fru Helle Vibeke Kjeldsen tog gæstfrit imod og fortalte om gården og slægten.

Det Lerchenfeld, som H. O. A. Kjeldsen overtog i midten af 1950'erne var uden dyr og jorden var bortforpagtet, fortalte fru Kjeldsen, og det landbrug, som man nu ser, er hendes mands værk.

Der blev vist rundt i hovedbygningen og man kunne på egen hånd gå på opdagelse i avlsgården.

Efter en tiltrængt svalebajer på græsplænen, skiltes vi i håbet om et gensyn 19.-20. maj 1993 i Slagelse.

OGN

Udflugten var præget af det gode vejr, så medlemmerne søgte skygge i et hjørne af borggården, da fru Helle Vibeke Kjeldsen skulle fortælle om Lerchenfeldt.

Forturen

Traditionen tro tyvstartede medlemmer fra de mere eksotiske egne som Bornholm, Lolland-Falster og Sydsjælland ved allerede fredag morgen at begive sig afsted til årsmødet.

Efter opsamling i Kindvig med morgenkaffe til de friske, fulgte endnu to stop og så var der 32 i bussen. Vi kørte over Fyn og gennem Østjylland til Wilhelmsborg, hvor vi nød frokosten. Derefter kikkede vi os omkring, og overværede konkurrencen i voltering. Det internationale volteringsstævne bød på akrobatik, som end ikke circus kan præstere.

Fra Wilhelmsborg kørte vi mod Mariager, hvor vi skulle aflevere en pakke, og kort efter kom vi til Rebild.

Aftenturen gik som planlagt til Willestrup Barokhave. Tidspunktet var uheldigt valgt, for tulipanerne var næsten afblomstret og roserne var endnu ikke sprunget ud. Men det nye surbundsbed, barokhavens storhed og det øvrige parkanlæg kunne man dog glæde sig over. Myggene havde megen glæde af os.

Når årsmødet i 1993 skal være i Sydvestsjælland, står det andre frit for at kopiere idéen med at opleve lidt mere, når man alligevel skal have pakket kufferten.

OGN

KRONIK

Lær af fortiden – Lev i nutiden – Virk for fremtiden!

Genbrug – en genopdagelse....

Af Henrik Wejlding, Grøn Koordinator, Slagelse kommune

»Hvad kan være behageligere end at opelske Træer, de leve med os, de belønne os med deres Skygge i de varme Dage, og efterlade til Efterslægten et Minde om vor Kjerlighed for Landlivet, og vor Omsorg for Eftertiden...« (G. Begtrup, Dansk Professor i Landoekonomien, 1803)

»Skoven vil blive givet videre til de kommende generationer. Er det ikke vidunderligt at tænke på, at man er knyttet til de kommende generationer ved at give dem skove, hvor der flyve mange oomurasaki (den violette kejsersommerfugl), og hvor folk kan nyde livet?« (Mika Sakakibara, på Brundtland-kommissionens offentlige høring i Tokyo, 1987)

»Du har ikke arvet jorden af dine forældre. Du har lånt den af dine børn...!« (Gammelt indiansk ordsprog fra Nordamerika).

Tre citater, tre verdensdele, tre tidsaldre – men samme budskab! – Og iøvrigt det samme budskab, der rummes i »Slægtsgården« undertitel, som jeg bramfrit har gjort til artiklens titel.

Verdens største befolkning – nemlig de millioner af ufødte, efterkommerne – ligger os alle på sinde og har gjort det såvel i historiens løb som tilsyneladende på alle klodens sider.

Verdenskonferencen for miljø og bæredygtig udvikling, der løb af stabelen i Rio i starten af juni, havde som hovedtema at sikre en ligelig fordeling af klodens ressourcer såvel mellem nuværende generationer indbyrdes, som mellem nuværende og kommende generationer.

Konferencens meget diskutabile resultater og måske især mangel på samme, viser hvor uendeligt svært det egentlig er at varetage efterkommeres tarv – specielt når vi har så mange nu og her-interesser at pleje.

Alle de mange kloge kvinder og mænd, der var forsamlet i Rio, ku' nok ha' haft go' gavn af at kaste et blik på »Slægtsgården« forside: Når fremtiden skal sikres, kan man lære meget af fortiden!

Det har jeg erfaret mere end én gang i min karriere som »grøn« medarbejder ved forskellige kommuner, og nu sidst som Grøn Koordinator i Slagelse kommune, der har bekendt sig til den grønne linie under mottoet: »Bevar vor jord – begynd hvor du bor...!«

I foråret afholdt vi et møde med beboerne i en boligkarré, som medvirker i et forsøg med kompostering af køkkenaffald. Til mødet var indforskrevet et passende antal komposteringsexpeter, der med overheads og lysbilleder forklarede om komposteringens mysterier og affaldssorteringens lyksaligheder. En ældre beboer rejste sig og spurgte: »Hvad skal al den ståhej nu til for. Der er jo ikke noget nyt i det. For os ældre har det altid været sådan, da vi boede på landet. Affaldet blev sorteret. Meget repareret og genbrugt. Noget blev komposteret, andet givet til hønsene. Noget brændt i kækkelovnen og atter andet kastet på møddingen. Der var stort set ik' noget tilbage...!«

Genbrug – en genopdagelse

Og alle vi fremmødte måtte jo give spørgeren ret! Jeg vil æde min gamle hat (sådan kan man jo også affaldsminimere...) på, at de af læserne, der råder over velbevarede optegnelser fra slægtsgårdens tidligere drift ingensinde er stødt på begrebet »affald«. Der står næppe opført udgifter til bortskaffelse af af-

fald i regnskabsbøgerne eller bemærkninger i forfædrenes dagbøger om, at nu måtte man igen grave store huller til affald rundt om på marken...

Affald er en nymodens forteelse, der er knyttet til lige præcis vores generation og vores levevis. Stenalderen, bronzealderen, jernalderen, middelalderen og hvad alle aldrene nu hedder, får måske en lidet flatterende afløser i »affaldsalderen«, som efterkommerne sandsynligvis vil døbe vores æra, når de higer og søger i vores efterladenskaber og med dyb undren åbenbarer kolossale affaldsbjerge, gemt af vejen i alle landskabets lavninger og gamle råstofgrave.

Før »affaldsalderen« blev det, vi i dag betragter som unyttigt affald, genbrugt eller udnyttet på anden vis, så det ikke bare blev »til overs«. Og sådan skulle det gerne blive igen! 2 tons efterlader vi danskere gennemsnitligt pr. år til efterslægten – og det ikke just som »et Minde om vor Kjerlighed for Landlivet, og vor Omsorg for Eftertiden...«

Halvdelen af vores affald ender på lossepladser, hvor membraner godt nok sørger for, at grundvandet ikke forurennes i den nærmeste fremtid (»mindst et par valgperioder« – som det hedder i den kommunale jargon), men hvor situationen på sigt er uholdbar. Mindre end ¼ genbruges, og resten forbrændes. Forbrændingen giver luftforurening, og slaggen, der bliver til rest, og som faktisk udgør 25% af den oprindelige vægt, er ofte belastet med tungmetaller, fordi affaldet, der oprindeligt blev puttet i forbrændingsanlægget, var iblandet tungmetallholdige emner.

Nye tider varsler mere genbrug

Nu er alle i regering og Folketing blevet enige om, at piben skal have en anden lyd.

I stat, amter og kommuner arbejdes der nu efter følgende prioritering:

1. Affaldsmængden skal minimeres ved indførelse af renere teknologi i produktionen og ved ændret adfærd.
2. Af den mængde affald, der herefter opstår – på trods af de renere teknologier – skal mest muligt genbruges.
3. Af det, som ikke kan genbruges, skal så meget som muligt forbrændes under udnyttelse af energien til kraft/varme, og idet røggassen renses for såvel støv som sure gasser.
4. Det som hverken kan genbruges eller forbrændes, må som en sidste udvej deponeres på lossepladser, som skal sikres så effektivt som muligt mod udslip til grundvandsreserverne.

Prioriteringen ligner til forveksling den, der var fremherskende på slægtsgården såvel som alle andre steder på landet frem til dette århundrede – dengang blot ikke vedtaget med stor glamour og officiel patos i Rigsdagen, men til gengæld efterlevet med stor omsorg og nænsomhed i befolkningen!

Teknik og adfærd

Og det er lige hér problemet er i dag. Hvordan får vi nu omsat Folketingets idéer til aktiv handling? Hvordan får vi ændret adfærden, så affaldet enten slet ikke opstår eller, hvis det opstår, i givet fald genbruges i størst muligt omfang?

Det er ikke gjort med teknik alene. Det nytter ikke noget blot

at udstyre alle boliger med skraldespandestativer, der leder tanken hen på postens omkartering – det vil sige med et virvar af rum til allehånde forskellige affaldstyper – hvis folk ikke begynder at *bruge* dem! De fleste lamper er eksempelvis udstyret med den lille geniale tekniske finesse, der hedder en kontakt. Men det medfører ikke energibesparelse i sig selv at sætte nok så mange kontakter op, hvis man ikke husker at slukke lyset, når man går...

Teknik og adfærd skal følges ad. Og det er den største kommunale opgave i dag at få etableret dette følgeskab. Det er ikke nok alene at skrive fy-fy-skamme regulativer med trusler om bål og brand, hvis borgerne ikke sorterer og genbruger. Talrige avisoverskrifter om overtrædelser af hastighedsgrænser på landevejene – også nu efter den klækkelige bødeforhøjelse – viser klart, at pisk ikke hjælper synderligt. Omvendt har vi her til lands givetvis en lovgivning, der forbyder tyrefægning, men det er jo ikke på grund af forbudet eller truslen om bøde og fængsel, at vi danskere ikke driver så farlig meget tyrefægning i baghaverne. Det er den fælles holdning til dyrs røgt og pleje, der gør det!

Det er med andre ord opdyrkningen af en ny, fælles holdning til ressourcerne, der må stå øverst på dagsordenen. Og der er vi grå eminencer fra de støvede, kommunale forvaltninger næppe de bedste bannerførere. Vi trænger ihvertfald til hjælp. Hjælp fra de befolkningsgrupper, der stadig bærer omtanken for efterkommerne og minderne om nænsom håndtering af ressourcerne som fælles arvegods i bevidstheden. Slægtsgårdsforeningens medlemmer er en vigtig brik i det spil – I kan lære os af fortiden, lære os at leve i nutiden og samtidig virke for fremtiden....

Også et behov for nytænkning: Livscyklus er nøgleordet!

Fortiden rummer mange svar på fremtidens spørgsmål, men udviklingen – den teknologiske udvikling, befolkningsudviklingen, ændringerne i bosætningsmønstre o.s.v. o.s.v. – stiller selvfølgelig også krav om nytænkning.

Én af de væsentligste nytænkninger, der er behov for, er nok hele livs-cyklusfilosofien. Vi skal alle vende os til at tænke i livs-cyklus, når vi skal købe varer og brugsgenstande ind. Det er ik-

ke længere nok alene at tænke på varens brugsegenskaber i det øjeblik vi bruger den. Vi må tænke bagud – på dens fremstilling – og fremad – på dens nedbrydning, når den engang skal kasseres.

Er varen meget energikrævende at fremstille? Har det givet anledning til luftforurening, vandforurening eller store affaldsmængder? Medgår der ikke-fornyelige ressourcer til fremstillingen eller f. eks. tropisk hårdt-træ (som i visse hegnspæle)?

Giver varen anledning til belastning af omgivelserne, når vi bruger den? (f. eks. en bil, der ikke kan køre på blyfri benzol).

Howdan opfører varen sig, når den skal kasseres? Opløses den til naturlige bestanddele, der indgår i nye økologiske kredsløb, eller ophobes den som giftstoffer i fødekæden for at ende på middagsbordet hos efterslægten?

Sådanne tankerækker burde vi vænne os til at gennemløbe hver gang vi skubber rundt med indkøbsvognen i Brugsen eller bladrer i indkøbskataloget fra Grovvareselskabet. Men problemet er jo, at så kommer vi aldrig frem til kassen før lukketid!

Så meget desto vigtigere er det, at alle led i produktionsprocessen hver især tænker i cyklus-baner. Endemålet må være, at vi – når vi køber ind i Brugsen eller hvor det nu er – kan være sikre på, at dem, der har fremstillet varerne har indtænkt hensynet til efterslægten ved valget af råstoffer og produktionens tilrettelæggelse.

Det kalder også på nytænkning i landbrugserhvervet. F. eks. må samfundets energibehov i stigende udstrækning dækkes af CO₂-neutrale brændsler – d. v. s. brændsler, der alligevel ville være blevet til kultveilte, hvis de ikke var blevet brændt af og det er f. eks. halm, rapsolie og piletræer.

Derfor må landbruget til at indstille sig på i stigende grad at være energileverandør – på bekostning af fødevarereproduktionen, og det får det måske til at gibbe i mangel på landbo.

Men også her er tanken måske slet ikke så ny. Faktisk medgik 1/3 af den samlede kornhøst i fordums tid til energifremstilling – nemlig til trækraft i form af hestefoder!

Så rapsolie på traktoren er måske blot gammel vin på nye flasker!

Slægtsgårdsforeningens medlemmer skal ihvertfald med deres samlede ballast af viden om fortidens snilde løsninger ønskes velkommen til en fælles indsats for en bæredygtig udvikling mod en fælles fremtid!

Henrik Wejdling

Hollandsfærden

Det var en stor oplevelse for Slægtsgårdsmedlemmerne at besøge blomsterlandet i den mest frodige tid. Det interessante program omfattede besigtigelse af et frisisk landbrug ved Akkrum, hvor ejeren T. Hofstra tog imod og berettede om det hollandske jordbrugsproblem, samt foreviste kvægstaldene og et museum, som han personligt har skabt. Her var redskaber og maskiner samlet og forklaring fulgte.

Den hollandske landbrugsjournalist Fr. Willy Van der Meer oversatte og redegjorde selv ud fra stor kyndighed og med megen humor. Det var en stor fornøjelse at have en så tiltalende ledsager. Der var stor spørgelyst og besøget forløb på bedste måde.

Over Friesland, Zeudersødemningen og Nordholland gjordes der holdt i Volendam og Zaanse Schans inden næste ophold i Utrecht. Herfra gik turen til rigsmuseum, Kanalfart og til Floriaden – dette kæmpearangement som hvert 10. år drager folk til fra hele verden. Haveanlæg, planter, blomster og smukke paviljoner er uden sidestykke andre steder.

Endelig var det en oplevelse at se og overvære Delfinriet i Harderswijk, hvor fodringen og opvisningen var enestående som følge af dressur og kraftpræstationer af de mange venlige og menneskelige dyr. Og over eftermiddagen i Arnhem med Krigsmuseum og film og stop ved mindeparken, sluttede hollandssturen. Den vil blive husket længe af alle slægtsgårdsfolkene som bidrog så værdifuldt alle dagene.

Til Bornholm i sensommeren

Dansk Slægtsgårdsforenings rejsearrangement nr. 2 finder sted i dagene 19.-23. september og går til Bornholm, hvor sommeren varer yderligere tre uger, og september derfor viser landskabet i sin skønneste pragt.

Mange søger til øen i søen efter høst, hvor sommerturisterne er væk, men hvor de mange besøgssteder stadig indbyder til besigtigelser. Den kendte og historiske natur og det afvekslende samfund gør vi stop ved i byer og på kysten. Det bliver en dejlig 5-dages tur over Sverige med afgang fra Korsør. Den koster 2550 kroner alt incl. og hurtig tilmelding er vigtigt.

Ring til 53 61 00 23 hvor Jens P. Petersen giver oplysninger og modtager besked om deltagelse.

DANSK SLÆGTSGÅRDSFORENING
Generationsskifte med slægtsundersøgelse

Konsulent Anders Frederiksen
Søndertoften 17, 9500 Hobro

Tlf. 98 51 10 25

Verden rundt

Flemming Kjær beretter om sine oplevelser som ung landmand i Israel og Montana.

Lysten til at komme ud at se verden, har de fleste, og som landmand, har man store muligheder for at virkeliggøre disse drømme.

Så da jeg havde aftjent min værnepligt ved Livgarden, tog jeg til Israel, hvor jeg fik plads i en kibbutz med 300 malkekøer, de skulle malkes tre gange om dagen. Vi var nogle stykker som passede dem. Vi skulle kun arbejde 6 timer om dagen, så jeg tog en del overarbejde, og fik så en lang ferie, hvor jeg tog rundt i Israel og Ægypten, jeg nåede at komme overalt inden golfkrigen brød ud, men da vi først skulle til at gå med gasmasker hele dagen, rejste jeg hjem, ligesom alle de andre fra udlandet.

Min drøm har altid været at komme til Amerika, så et par måneder efter hjemkomsten fra Israel, så jeg en annonce, hvor de søgte 4 unge danske landmænd til en stor farm i Montana i USA.

Jeg søgte sammen med 52 andre, og var så heldig, at blive en af de 4, som de kunne bruge.

Vi skulle begynde 1. april, så jeg rejste sidst i marts. Montana ligger ovre vest på, lige op til den canadiske grænse, så der er rigtig fastlandsklima derovre, så der lå sne overalt 1. april.

Vi startede med at gøre maskinerne klar, og ret hurtigt kom foråret med store varmegrader.

Farmen var en ren planteavlsfarm uden dyr af nogen slags.

Der var 10 store traktorer, samt 6 lastbiler, og en del mindre biler.

Der var meget orden og akkuratelse overalt, både i marken og på værkstedet, og det var rart, for det er ellers ikke så almindeligt i USA.

Da vi havde alle markerne sået til, og afgrøderne begyndte at vokse, måtte vi til at kunstvande, det foregik med overrisling, der var kanaler imellem markerne, og vandet kom fra Missouri-floden, som har sit udspring i Montana. Området var en stor floddal med fin lerjord.

Men der er meget tørt om sommeren, der kommer kun regn i form af tordenbyger og haglbyger, som næsten kan ødelægge afgrøderne.

Vinteren kommer tidligt derovre, så vi arbejdede næsten i døgndrift i roehøsten, og vi nåede heller ikke at pløje det hele, før vinteren kom sidst i oktober.

Da vi startede derovre, købte vi en stor bil, som vi var fælles om. I sommerens løb tog vi mange ture, både i USA og Canada.

Omkring 1. november var der ingen arbejde mere, så da tog de 2 af os til Hawaii, de ville jorden rundt.

Men Ole og jeg beholdt bilen, for vi ville en tur rundt i staterne. Vi havde godt halvanden måned til turen, vi skulle jo hjem til juleaften. Vi kørte fra Montana ind over Nord Dakota, Syd Dakota, Minnesota, Iowa, Illinois, Indiana, Ohio, Michigan og ind over grænsen til Canada.

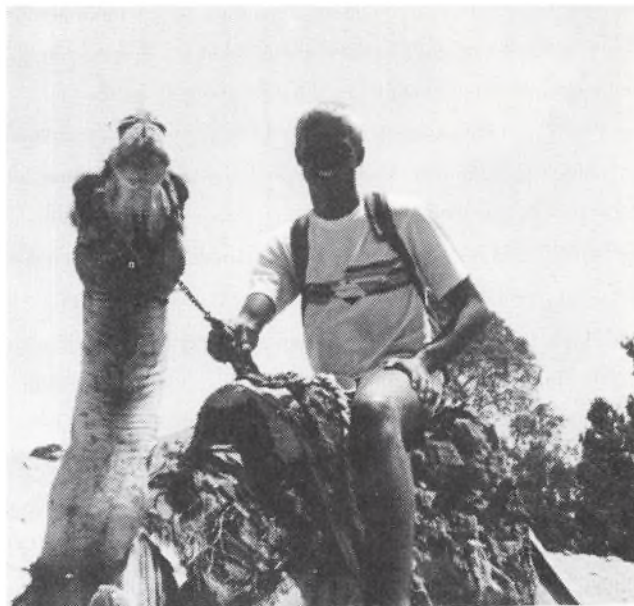
Vi havde ophold flere steder, hvor vi overnattede, og så forskellige ting.

Det var ved at blive vinter, vi kørte i snestorm noget af vejen, vinteren kommer tidligt i de nordlige stater. I Ontario i Canada, skulle vi besøge en schweizisk familie, som havde en farm tæt ved Toronto.

For 23 år siden havde Hans Ulrik, som manden hedder, plads hjemme på min fødegård i Sønderjylland. Og i de dage vi var der, var min far også der, han var taget derover nogle dage før, for at besøge familien, så vi tog nogle ture sammen.

Ontario har meget god landbrugsjord, så vi så en masse forskellige farme.

Da vi forlod Canada, kørte vi ind over det store Niagara Vandfald, som danner grænsen mellem Canada og USA. Derfra tog vi til New York, hvor vi var nogle dage, før turen gik syd på, det

blev jo varmere for hver dag vi kørte syd på. Alle østkyst-stater besøgte vi på turen ned til Florida. Dernede brugte vi nogle dage, da der er meget at se. Men ellers gik turen vest på igen, ind over Texas og Arizona. Vi var også en tur i Mexico før vi tog til Californien. Der brugte vi så mange dage, som vi kunne tillade os, for vi skulle ind over USA igen, for at komme med flyveren fra Minneapolis i Minnesota.

Californien er den stat, hvor der er mest at se, især for en landmand, men alt er så stort derovre i forhold til Danmark.

Midt i december begyndte vi så at køre indover USA igen. Vi besøgte 36 stater, og kørte 31.000 km, og havde ingen uheld, kun en enkelt punktering, vi fik også bilen solgt før vi tog til flypladsen.

Det har været et meget lærerigt ophold, med rigtig mange gode oplevelser, som vi vil mindes resten af livet, foruden en masse ting, som vi har sendt hjem, har vi også hver for sig taget ca. 500 billeder.

Jeg vil hermed sige tak til Slægtsgårdsforeningen, som har støttet mig med et rejseløst.

Flemming Kjær
Forpagtervej 2, Oksenvad
6560 Sommersted

Flemming Kjær var i Montana fra 30. marts til 14. december 1991.

Grevensvænge

I Rønnebæk sogn ved Næstved findes to herregårde, Rønnebæksholm og Grevensvænge. De to godser hørte sammen indtil slutningen af 1500-tallet, da Caspar Paslich delte Grevensvænge og Rønnebæksholm mellem sønnerne Claus og Frederik Paslich.

Grevensvænge var dannet af en landsby, hvis gårde efter Grevens Fejde blev skænket til kongens lensmand på Rønnebæksholm - Peder Godske.

Frederik den Anden skænkede i 1571 Rønnebæksholm med Grevensvænge til sin sekretær Caspar Paslich, og ved hans død i 1597 skiltes godserne.

Efter Claus Paslichs død arvedes Grevensvænge af en nevø, og da han døde, efterfulgtes han af broderen. Han solgte i 1637 til admiral Pors Mund, der var hans hovedkreditor. Admiralen deltog i søslaget på Kolberger Heide i 1644, hvor kong Christian den Fjerde blev såret. Under en træning i oktober samme år med den svenske flåde, blev hans skib entret og han selv hugget ned med sin besætning, og liget kastedes i havet.

Det er Peder Munds hovedbygning man stadig ser dele af idag, et trefløjet anlæg i bindingsværk. Sidefløjene fornyedes i 1880'erne, mens hovedfløjen fik frontespicer til såvel gården som parken omkring århundredskiftet. Over hoveddøren ses stadig en tavle med Pors Munds og hustru Edel Urnes våbener og årstallet 1637.

Grevensvænge øgede sit tilliggende, og en af de ejendomme, som kom under var Skovmøllegården, en givtig vandmølle, som også er kendt fra Gøngehøvdingens bedrifter. Ikke Carit Etlars roman, men fra Svend Povelens egen indberetning, hvor han bl. a. skrev: »Så fik vi kundskab på den (svenske ryttere), hvor vi red en stormil efter dem, for vi nåede dem ved Fladså, hvor vi skød 21 ryttere og en kvartermester og en korporal, og på Skovmøllegård skød vi en korporal, og i Egesborg en kvartermester og ni ryttere kaputet.«

Pors Munds enke overdrog i 1670 Grevensvænge til datteren Thale Mund, der var hofjomfru hos dronning Sophie Amalie, og svigersønnen løjtnant Johan Christoffer Steensen. Deres datter Sophie Amalie arvede Grevensvænge. Hun var første gang gift med ritmester W. F. von Lehsten, der døde i Brabant i 1702, 2. gang med major Henning Landorph. De solgte godset i 1707 og

efter nogle hyppige handler kom Grevensvænge i 1767 til hofapoteker Johan Gotfred Becker. Han solgte i 1775 til Gregorius Thomsen, en pensioneret kaptajn, som druknede under markvanding året efter købet. Enken solgte straks til lægen Rudolph Buchhave, som blev den 10. ejer af gården i det århundrede. Buchhave lod den 32 fag lange agerumslade opføre i 1776. Han solgte Grevensvænge i 1785 til Knud Lind fra Møn. Det var den første landmand, som havde haft Grevensvænge i mange år. Han begyndte udskiftningen i 1783, og en indberetning fra samme år beskriver gården således:

Den fri hovedgårdstakst 14 tdr. 2 skp. hartkorn ager og eng. Skov 1 td. htk. med eg og bøg til fornødenhed, men ikke til salg. Bøndergodset bestod af 31 gårde og 14 huse med tilsammen 160 tdr. hartkorn.

Desværre solgte han store dele af jorden fra, således i 1789 ialt 115 tdr. htk. Resten af gården solgte hans enke til Christian Grønbech. Ved år 1800 bestod bøndergodset kun af 26 tdr. htk. med godt 384 tdr. land.

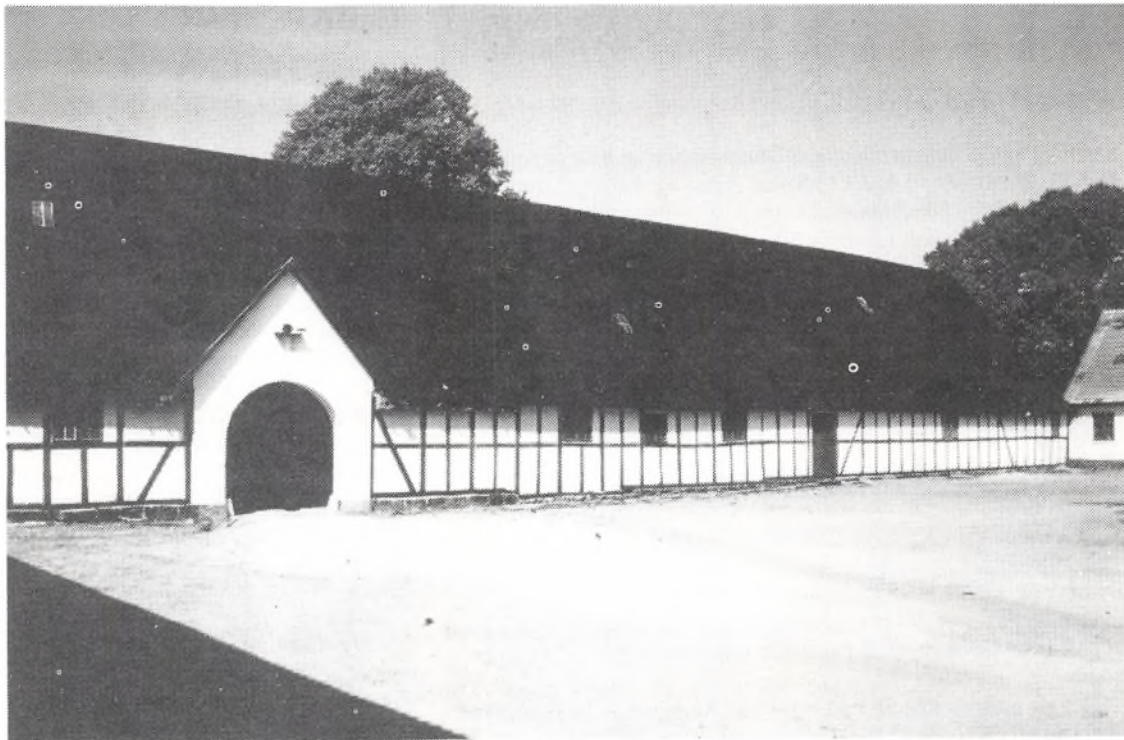
Christian Holgirsen Grønnebech var født i Norge, kom efter studentereksamen til Københavns Universitet og afsluttede med eksamen som dansk jurist (exam. jur.). Han købte ved skøde tinglyst 24. juli 1793 Grevensvænge, som han besad i henved en snes år, da han købte Grønnebjerggård i Soderup sogn og blev godsforvalter på herregården Aastrup mellem Holbæk og Roskilde. Aastrup ejedes af en enke efter hans slægt.

Den næste ejer blev stiftedame Birgitte Sofie Christiane Kaas. Hun fraskilte i 1826 nogle gårde og oprettede Fladsågården. I 1847 solgte hun Grevensvænge til forpagter Ludvig Severin Engberg, som i 1865 afstod den til etatsråd Benjamin Wolff, hvis slægt stadig besidder Grevensvænge.

Benjamin Wolff (1790-1866), der i 1865 købte Grevensvænge ejede også herregården Engelholm ved Tappernøje.

Han var født i København, hvor faderen var hestehandler og besad adskillige ejendomme, bl. a. lyststedet Grøndal på Frederiksberg. Efter skolegangen kom han i handelslære, blev dansk jurist og postembedsmand. I 1816 rejste han til Indien for at blive ansat i et engelsk handelshus i Calcutta.

I 1829 besluttede han at rejse hjem, og i 1830 købte han Engel-

holm hovedgård. To år efter giftede han sig med med Juliane Louise Sneedorff, datter af admiral H. C. Sneedorff. Her forbedrede han landbruget ved at mergle og dræne, plante skov og bygge nyt. Han var stænderdeputeret og en af de tre godsejere som husmandsagitatoren Peder Hansen-Lundby polimerede imod i skriftet »Tak for sidst! til aristokraterne i Roskilde Stænderforsamling«.

Benjamin Wolff var en dygtig landøkonom, hvilket bekræftes af, at han i årene 1843-1861 var administrator for Oremandsgård, 1843-1848 ligeledes for Lundbygård og i perioden 1856-1865 førte han tilsynet med baroniet Stampenborg (Nysø). For Præstekøbmanden H. C. Grønwalds enke bestyrede han fra 1852 hendes del af byens førende korn- og foderstofforretning.

Wolff var kunstsamler. Han samlede på mange forskellige ting, men især tegninger fra ældre tid, var yndede objekter. Thorvaldsen og Oehenschläger besøgte ham jævnligt, når de opholdt sig på Nysø.

Wolff samlede ikke for pengenes skyld, men af interesse, han glædede sig over sine ting.

I 1865 købte etatsråd Wolff Grevensvænge, så der kunne blive en herregård til hver af sønnerne.

Efter etatsrådets død i 1866 tilfaldt Grevensvænge Gerner Wolff-Snedorff, mens Christian Wolff-Snedorff fik Engelholm.

Benjamin Wolff havde besluttet, at når han var død, skulle familien føre navnet Wolff-Snedorff. Efter navneskikken skal det enten være mandens navn eller navnet på den slægt, som havde jorden, som nævnes sidst, men her blev det omvendt, fordi det er mere udtalevenligt. På en gavnl på Grevensvænge kan man dog se initialerne S. W.

Chr. Wolff-Sendorff til Engelholm købte i 1889 herregården Vår ved Løgstør. Det var på den tid mode at eje et fristed langt fra hjemmet, hvor man også kunne drive jagt. I 1906 overdrog han Engelholm til broderen, men beholdt Vår til 1911.

Gerner Wolff-Sendorff til Grevensvænge blev ejer af begge godserne, og hans eneste søn, Knud Wolff-Snedorff blev også ejer af såvel Engelholm som Grevensvænge.

I en opgørelse fra 1906 ses at Grevensvænge havde 28 tdr. hartkorn, fordelt på 200 tdr. land ager og 180 tdr. land skov. På gården var 70 malkekøer, 30 ungkvæg og kalve, 2 tyre, 11 arbejdsheste, 3 plage og føl samt får og lam.

Knud Wolff-Snedorff, som i 1925 overtog Engelholm, havde først haft den i forpagtning i 10 år. Efter faderens død i 1931

overtog han også Grevensvænge, men blev boende på Engelholm.

I 1949 begyndte næste generationsskifte på Grevensvænge. Sønnen Erik Wolff-Snedorff overtog driften og købte gården i 1953, mens broderen cand. jur. Aage Wolff-Sendorff overtog Engelholm i 1956.

I 1979 overdrog kammerherre Erik Wolff-Snedorff Grevensvænge til sin søn Henrik, men fortsatte som forpagter indtil 1985, da junior vendte hjem.

Grevensvænge drives som et interessentskab. Foruden Grevensvænge indgår Nyvang, der ejes af Erik Wolff-Snedorff og hustru. Henrik har købt 18 ha skov fra Rønnebæksholm, 25 tdr. land agerjord af Næstved kommune og sidste år erhvervede han Stenlæggergård, så Grevensvænge I/S har et samlet tilliggende på 328 ha.

Grevensvænge drives med ren plantehandel. Hvede, vinter- og vårbyg, havre, frøgræs, ærter, roer (18 ha) og rødkål (14 ha).

Susanne Wolff-Snedorff dyrker roser. I parken er anlagt et rosenbed på 3.000 m² med 8.000 planter. Roserne tørres, trækkes på ståltråd og voksbehandles. Derefter er de afsættelige til blomsterhandlere. Efter succes'en med de tørrede roser er Susanne også begyndt med tørrede bonderoser, korn i bundter, pyntegrønt og farvede lerkrukker.

Det er et alsidigt jordbrug, der drives på Grevensvænge, og den 25. juni får medlemmerne lejlighed til at besøge Grevensvænge, når kredsen Sjælland Syd afholder sommerudflugt (se side 14.)

OGN

Slægtsgårdsarkivets priser

Folketællingsundersøgelse	kr. 60
Slægtsgårdsdiplom	kr. 150
Undersøgelse til diplom - efter aftale	vejl. kr. 400
Gårdhistorisk undersøgelse - efter aftale	kr. 6000

NYT fra kredsene

Ribe Amtskreds

Sommermøde og gårdbesøg afholdes mandag den 6. juli 1992. Kl. 19.30 samles vi hos brødrene Arne og Ejnar Gammeltoft, Gammeltoftvej 30, Henne.

Efter gårdbesøget kører vi tværs over Fiil Sø's afvandede arealer til Henne, hvor kaffen venter på Henne Stationskro.

Derefter fortæller fhv. overlærer Th. Fog om Henne sogns og Fiil Sø's historie.

Alle er velkomne.

Carl P. Jensen

Nordsjællandskredsen

Den 11. juli 1992 afholdes sommerudflugten. Kl. 13.00 mødes vi ved Marienlyst Slot i Helsingør. En del af Helsingør bymuseum er her, og museumsinspektør Kenno Petersen tager imod.

Derfra kører vi til Hammermølle og drikker kaffe, og fortsætter til Flynderupgård, der er museum for det gamle Tikøb kommune.

Dagen slutter hos Ingrid og Poul Andersen, Aulholmgård i Karlebo.

Her slutter vi af med spisning arrangeret af bestyrelsen.

Vagn Mathiasen

Sjælland Syd

Torsdag den 25. juni indbyder kredsens to spændende gårdbesøg. Kl. 13.00 samles man på Grevensvænge ved Mogenstrup, hvor godsejer Henrik Wolff-Snedorff fortæller om landbruget, Susanne Woll-Snedorff orienterer om dyrkning og tørring af roser og kammerherre Erik Wolff-Snedorff fortæller om Grevensvænge og slægtens historie.

Efter kaffen i parken, kører vi til Irene og Hans Hansen, Ellekildegård, Næstved. Hans er 5. generation og foruden landbruget er han lærer på Sydsjællands Landbrugsskole.

Her spiser vi den medbragte mad, og gårdejer Ole Krog, Brandelev fortæller om Næstelø sogn.

Meta Larsen

Slægtsgårdsforeningen på Øtur

Slægtsgårdsforeningen »Sjælland Syd« havde den 12. maj samlet 80 deltagere til sin sommerudflugt, der i år gik til Orø, hvor man besøgte Lotte og Ole Nielsen, »Brøndsøgaard«, en slægtsgård hvor Ole Nielsen er 7. generation.

»Brøndsøgaard« er et godt bevis på at man på en ø kan skabe et moderne og intensivt landbrug. Lotte og Ole Nielsen driver 180 ha med en malkekvægsbesætning på 130 sortbrogede køer plus opdræt. Endvidere er der 400 grise på stald og i planteavlen har man forskellige specialafgrøder. På gården spiste man den medbragte mad og Lotte Nielsen serverede kaffe og hjemmebak til de mange deltagere.

Derefter kørte man øen rundt med Lotte og Ole Nielsen som guider og de fortalte levende om øen og dens historie.

Med den lille færge sejlede man tilbage til Hammer færgeleje og kørte videre til Hvalsø.

Her besøgte man Kirsten og Erling Svendsen, »Nysøgaard«, et veldrevet landbrug på 300 ha, med særlig vægt på korn og specialafgrøder.

Noget særligt på »Nysøgaard« er hjortefarmen, som rummer 160 dådyr. Værtsparet fortalte interessant om gårdens drift, og der var rundvisning i både stuehus og driftsbygninger.

Fra Hvalsø kørte man så gennem et smukt landskab til Benløse kro, hvor der var middag og hyggeligt samvær som afslutning på en vellykket tur.

Verner Larsen

Himmerlandskredsen

Generalforsamling i Himmerlandskredsen blev afholdt torsdag den 30. april i »Skivum Krat« ved Vegger. Der deltog 50 medlemmer.

I sin beretning var formanden tilfreds med en fordobling af medlemstallet i de fem år kredsens har eksisteret. Ligeledes var han tilfreds med den store tilslutning, der har været ved de møder og udflugter, som har været afholdt.

Året 1991 var dog præget af årsmødet, som afholdtes her i Himmerland den 30.-31. maj i år.

Den 2. juni vil blive spændingsfyldt, idet vi ikke ved om vi skal ind i unionen eller vi skal stå udenfor, og hvad følger det kan få.

Efter beretningen var der valg til bestyrelsen. Jens Peter Sørensen og A. C. Winther Hansen var på valg. Begge blev genvalgt. Generalforsamlingen sluttede og deltagerne lod sig rive med i »Syng med« til Lars Palles musik. Derefter æbleskiver og kaffe. Aftenen sluttede med at venstres landbrugspolitiske ordfører, folketingsmedlem og gårdejer Chr. Mejhdahl, Oudrup ved Løgstør, gav gode råd og opfordring til at stemme ja ved unionsvalget den 2. juni.

Kredsbestyrelsen afholdt konstituerende møde umiddelbart efter generalforsamlingen. Formand og næstformand blev på posterne. Der blev vedtaget at der skulle være en lokal kasse, og det blev Johanne Fransen, som blev kasserer.

A. C. Winther Hansen

Vendsysselkredsen

Den 20. juni indbyder kredsens til sommerudflugt og generalforsamling.

Kl. 13.30 samles man hos Johanne og Svend Frandsen, Holtet, Langtvedvej 61, Understed ved Sæby.

Her får vi set bedriften og hjemmet med de mange sjældne ting. Johanne og Svend Frandsen har evnet at passe på det, vi andre bare har kastet bort.

Eftermiddagskaffen nydes i haven og dagen slutter med generalforsamling.

Esben Saxager

Fynskredsen

Lørdag den 4. juli 1992 afholder Fynskredsen sommerudflugt.

Vi mødes ved Hindsgavl Slot kl. 10.30. Efter en kort orientering ser vi slot, park og avlsbygninger.

Kl. 12.00 serveres krydret svinekam i »laden« og efter middagen er der kaffe med tærte i stuerne på slottet (120,00 kr.)

Derefter køres en tur gennem skovene omkring Middelfart til Inga og Poul Henrik Dyre Hansen, Katrinelyst, Østre Hougevej 150. Gården ligger meget naturskønt ved Fænøsund, nicheproduktionen er bondegårdsferie.

Tilmelding til Harry Holmegaard, tlf. 65 39 10 29 senest 27. juni.

Hans Peder Madsen

Haderslevkredsen

indbyder til sommerudflugt tirsdag den 7. juli 1992 kl. 19 ved Møgeltønder kirke.

Boy Nissen vil fortælle om kirken og egnen og hans fortælleglæde og viden er utrolig stor. Derefter kører vi af den gamle digevej til Højer sluse. Her vil slusemesteren orientere os om forholdene omkring dige og sluse. Vi vil slutte med aftenkaffe på det hyggelige traktørsted, som er indrettet derude i det åbne landskab.

P. b. v.

Elise Jensen

P. S. Kirkens parkeringsplads ligger bag ved kirken, når man følger vejen venstre rundt om kirken.

Velkommen til nye medlemmer:

Gårdejere Mona og
Kristen Libak
»Bislevegaard«
Halkærvej 25, Bislev
9240 Nibe

Gårdejere Lene og
Poul Chr. Poulsen
»Nedergaard«
Skivumvej 128, Giver
9600 Års

Mie og Marius Nielsen
Søndervænge 14, Ø. Hornum
9530 Støvring

Gårdejer Frode Jensen
Damsgårdsvej 59, Rønnebjerg
9760 Vrå

Gårdejere Eva og
Chr. Mejdahl
»Haldrupgaard«
Vilstedvej 30, Oudrup
9670 Løgstør

Gårdejere Anne-Marie og
Viggo Bønnerup
»Strandgaard«
Strandagervej 8, Karlby
8500 Grenå

Gdr. Elin Abildgaard Fantasia
»Søgaarden«
Korsbjergvej 4, Grydsted
9240 Nibe

Gårdejere Kirsten og
Jens Jakob Falkenberg
»Skytsballegaard«
Boring 9
8763 Rask Mølle

Dyrlæge Villads Andersen
Kronborgvej 10
Dalbyovre
8970 Havndal

Ruth og Jens H. Christensen
Tylervej 3, Sønderholm
9240 Nibe

Gdr. Bent Grundtvig Sørensen
»Lendrupgaard«
Lendrupvej 55, Ravnstrup
9670 Løgstør

Tølløse Lokalhistoriske Arkiv
Hjortholmvej 7
4340 Tølløse

Slægtsforsker
Jens Raunkjær Graungaard
Parkvej 63
4140 Borup

Jørgen Hauerberg
Stubberupvej 5, Stubberup
4700 Næstved

Godsejere Susanne og
Henrik Wolff-Snedorff
»Grevensvænge«
Grevensvængevej 25
4700 Næstved

Gårdejere Birgitte og
Peder Andersen
»Lynggaarden«
Over Lyngen 4
4720 Præstø

Gårdejere Anna og
Holger Nielsen
Kastrupvej 42
4760 Vordingborg

Eva Vang Petersen
Havnegade 61
4900 Nakskov

Gårdejer Johannes Vest
»Lillevang«
Bobjergvej 28
5771 Stenstrup

Gårdejer Helge Jensen
»Bakkegaard«
Svendborg Landevej 7
5871 Frørup

Gårdejere Karen og
Hans Skovgaard
»Skovgaard«
Rønnovsvej 1
5881 Skårup

Gårdejer Mads Friis
»Benniksgaard«
Sejrsvej 79, Rinkenæs
6300 Gråsten

Gårdejere Nina og
Knud Olsen
»Skovsholm«
Klemenskervej 30
3760 Gudhjem

Gårdejere Else og
Hans Hansen
»Skubbegaard«
Bedegadevej 48
3782 Klemensker

Gårdejere Agnete og
Jacob Jensen
»Hintzegaard«
Degnebrovejen 14
3730 Neksø

Gårdejere Anne Marie og
Bent Frigaard
»Brogaard«
Blåholtvej 2
3770 Allinge

Gårdejere Birgit og
Søren Weensgaard
»Skræntskovgaard«
Syvbækvej 18
Kulby
4270 Høng

Gårdejer Knud Rasmussen
»Frøhavegaard«
Frenderupgade 29
4780 Stege

Gdr. Kjeld Peter Kr. Hansen
Eggeslevlillevej 73
Tjæreby
4230 Skælskør

Gårdejere Anne og
Hugo Petersen
»Olstrupgaard«
Kalundborgvej 55
4593 Eskebjerg

Gårdejer Carl Riis Antonsen
Ladbyvej 1
Holløse
4700 Næstved

Returadresse: Inger M. Hansen, Bjerggårdsvænget 9, 2840 Holte

Slaget ved Lundby

Tegning fra et mindeblad om krigen 1964.

Efter morgensangen i Gunderup kirke fortalte provst Jørgen Juul om kirken og egnen, og nævnte bl. a. slaget ved Lundby den 3. juli 1864.

Krigen 1864 sluttede ikke med stormen på Dybbøl, men Jylland blev besat, og tyske tropper nåede helt til Skagen.

Første Regiment lå i Ålborg, og om morgenen den 2. juli marcherede de ad Hobrovejen, og da de kom til Ellidshøj fik de nys om, at tyskerne - ca. 70 mand - var kommet til Gunderup, hvor de overnattede i præstegården.

Da de danske soldater kom til Lundby, var de tyske draget videre til Lyndby Krat. Danskerne mente, det kunne klare en kamp på bajonetter, men tyskerne skød dem med deres moderne bagladere.

200 danske soldater deltog i træningen - omkring et halvt hundrede blev dræbt og adskillige såret.

På Gunderup kirke rejstes i 1865 en obelisk til minde om 12 faldne soldater.

Den 3. juli 1964 blev der afsløret et mindesmærke på det sted, hvor slaget fandt sted. Monumentet blev rejst af Lundbyfonden, De danske Forsvarsbrødre og Første Regiments soldaterforening, Ålborg Afdeling.

Hvert år den 3. juli mødes medlemmer af Første Regiments soldaterforening, Hjemmeværnet, Forsvarsbrødrene m. v. ved mindesmærket for at nedlægge krans og blomster.

Jens Chr. Nielsen, Hvidovre, som er en af veteranerne fra 1964 fortæller:

Når de officielle har lagt blomster, kommer byens børn med deres små buketter, for at lægge dem ved mindesmærket. Efter højtideligheden kører vi til Gunderup kirkegård, hvor der lægges blomster ved gravstedet for de 12 faldne regimentskammerater, for derefter at samles i kirken, hvor provst Juul holder mindegudstjeneste, og mindehøjtideligheden slutter med frokost sammen med lundbyboerne.